

De Collectie Drucker in het Rijksmuseum.

zeer eigene wijze van ruimteuitdrukking) het volste waardig. Het kleinere weidegezicht is dieper in de kleur dan de slootkant met eenden.

De Bock, die bij de Marissen een grooten steun vond, komt voordeelig uit in een kloek aangeslagen schilderijtje, dat voorstelt een zware boomgroep, goed geformeerd in de massale gedaante en als een schaduwbeeld uitkomend tegen een lichte avondlucht.

Nu zouden om de voltalligheid aan te geven van het gezelschap hollandsche schilders in de collectie Drucker vertegenwoordigd, nog moeten genoemd worden Mesdag, Israëls en Neuhuys. De werken der twee laatsten zijn echter nog niet van dat gehalte, om hun figuur tegenover de anderen naar waarde te doen uitkomen.

De mogelijkheid blijft onderwijl niet uitgesloten, dat door nieuwe schenkingen van den milden schenker, de collectie nog verrijkt en het voornamelijk gezelschap zal uitgebreid worden. Zijn kortelings gedane schenkingen kunnen de verwachting op herhaling der „toegiften” sterken. In de behagelijk en gunstig verlichte bovenzalen van den nieuwen aanbouw is nog genoegzaam ruimte om het beeld van de hollandsche schilderschool in de 2^e helft der 19^e eeuw te doen uitgroeien, tot een blijvend getuigenis van haar zegepraal.

De loop van de tijden zal nieuwe inzichten meebrengen, en in het geleidelijk veld winnen van andere kunstorden of richtingen, andere voorkeuren doen ontstaan. De verrukking van den onvolmaakt mensch neigt altijd tot afgetrokken gezindheid, tot bevooroordeelde waardetoekenning, — als de man, die zijn uitverkorene de schoonste ter wereld roemt, het ideaal vrouwe-type.

Onze tijd, waarin de geest van kritiek zoo overheerschend is, moge arm aan scheppingskracht worden geheeten, daar is toch ook het nu nog onschatbaar voordeel, dat de reflectieve vermogens van het vernuft krachtig in het werk worden gesteld. Ruimer

dan ooit toont zich de kunstzin ontvankelijk voor verscheidenheid van schoonheidsopenbaring. Het zal met de exclusieve vereering in Holland voor de kunst der Haagsche School gaan als met de meening, dat met het verdwijnen van diligences en trekschuiten de poëzie uit het landschap gebannen werd. Aan den anderen kant echter hebben we steeds te bedenken, dat een kunstuiting, die een algemeene waardeering kon afdwingen en bij een gansche generatie geestdrift wekken mocht, in zekeren zin altijd onvolprezen blijft. Want mocht bij een streng critische beschouwing het ons toelijken, dat uitbundige lofprijzing in sommige opzichten wel overschatkend in eindoordeel was, we zijn het alleen reeds jegens ons zelf verplicht de esthetische berekeningen van den geest niet te doen smoren de hartsgenegenheid, die we in ons omdroegen en altijd weer ondervinden kunnen jegens deze kunst, die vol spanning was in leefdrang en een eeuwigen schat bergt van ontroeringen. Breeder gezien, kan de bestendige waarde als gewichtig verschijnsel in de geestesbeschaving begrepen worden. Het is echter bij de innerlijke nadering tot een kunstuiting allereerst niet om het jaar, ook niet om de eeuw te doen, en in werkelijkheid als men de zaken van dichtbij, dat is in afzondering, betuurt, blijft het versje van Huyghens over de fictie van het Nieuwe jaar altijd van juisten zin.

Maar in de golving van den Tijd, plaatsen wij de bakens van den Duur, in onze behoefte aan ordening en harmonie, die tot overweging aanzet, het begrip verheffen en verruimen kan.

En waar wij dan allengs meer verwijderd raken van de vorige eeuw, die om haar tweede helft haar beteekenis zal handhaven in de geledingen van tijdorden, schouwen we onwillekeurig terug naar weer andere, die eraan voorafgingen, de eeuwen die ook tijdperken van grootheid in de wereldcultuur waren.